

Список посилань

- European Commission. (2025). A Europe fit for the digital age – Commission proposes new cybersecurity and digital resilience measures (Press Release IP/25/907). https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_25_907/IP_25_907_EN.pdf
- Directive (EU) 2016/1148 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 concerning measures for a high common level of security of network and information systems across the Union, 2016 O.J. (L 194) 1. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016L1148>
- Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union, 2022 O.J. (L 333) 80. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022L2555>

УДК: 37.018.43:331.101.262(489)

Родіон Колишко,
кандидат юридичних наук,
провідний науковий співробітник
відділу зарубіжних систем професійної освіти
Інституту професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0003-3981-3888>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ДАНІЇ: ІНСТИТУЦІЙНА МОДЕЛЬ, ПРАКТИКИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Анотація. У статті здійснено аналіз інституційної моделі забезпечення якості професійної освіти в Данії, з акцентом на механізми акредитації, зовнішнього оцінювання та участі соціальних партнерів. Розглянуто інтеграцію Європейської рамки забезпечення якості в професійній освіті і навчанні (EQAVET) та Методології Загальної Рамки Забезпечення Якості (Common Quality Assurance Framework, CQAF), а також практики, що забезпечують гнучкість освітніх траєкторій. Данський досвід демонструє ефективне

поєднання нормативної стабільності та адаптивності до потреб ринку праці. Матеріал може слугувати орієнтиром для модернізації систем професійної освіти в Україні та інших країнах.

Ключові слова: професійна освіта, забезпечення якості, адаптивність до потреб ринку праці.

ENSURING QUALITY OF VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING IN DENMARK: INSTITUTIONAL MODEL, PRACTICES AND EUROPEAN CONTEXT

Rodion Kolyshko

PhD in Law, Leading Researcher of the
Department of foreign systems of vocational education of the
Institute of Vocational Education of the National Academy
of Pedagogical Sciences of Ukraine

Abstract. This article analyzes the institutional model of quality assurance in vocational education and training (VET) in Denmark, with a focus on accreditation mechanisms, external evaluation, and the involvement of social partners. It examines the integration of European frameworks such as EQAVET and CQAF, alongside practices that promote flexible learning pathways. The Danish experience demonstrates an effective balance between regulatory stability and adaptability to labor market needs. The findings may serve as a reference point for the modernization of VET systems in Ukraine and other countries.

Keywords: vocational education, quality assurance, labor market responsiveness.

У сучасних умовах цифрової трансформації, зміни технологічних укладів та зростання вимог до професійної мобільності, питання забезпечення якості професійної освіти і підготовки набуває особливої актуальності. Професійна освіта має не лише відповідати потребам економіки, а й забезпечувати гнучкість, інклюзивність та сталість навчання впродовж життя. Водночас країни стикаються з викликами, пов'язаними з оновленням змісту програм, залученням роботодавців, визнанням неформального навчання та впровадженням ефективних механізмів оцінювання якості. У цьому контексті досвід Данії є цінним джерелом для порівняльного аналізу. Данська модель професійної освіти поєднує дуальну систему навчання, інституційно стабільну систему забезпечення якості та активну участь соціальних партнерів. Вона інтегрує національні механізми з європейськими рамками,

зокрема EQAVET та CQAF, що дозволяє забезпечити прозорість, ефективність і довіру до кваліфікацій.

Система професійної освіти і підготовки в Данії (VET) є однією з найбільш структурованих і гнучких у Європі. Вона базується на дуальній моделі, що поєднує навчання в професійних школах із практикою на підприємствах. Такий підхід забезпечує тісний зв'язок між освітою та ринком праці, дозволяючи учням здобувати як теоретичні знання, так і практичні навички. Як зазначено у звіті Міністерства освіти Данії, «приблизно дві третини навчального часу учень проводить на виробництві, а одну третину – у школі» (Danish Ministry of Education, 2008).

Програми професійної освіти поділяються на кілька типів, залежно від віку, освітніх потреб і попереднього досвіду учнів. Програми **EUD** (*Erhvervsuddannelse (dam.)*) орієнтовані на молодь, яка після завершення базової школи вступає до професійного навчання. Ці програми поєднують навчання у закладі освіти та практику на підприємстві. Програми **EUV** (*Erhvervsuddannelse for voksne (dam.)*) призначені для дорослих віком від 25 років і передбачають індивідуальні освітні плани на основі оцінки попередніх компетентностей. Програми **EUX** (*Erhvervsuddannelse med gymnasial eksamen (dam.)*) є інтегрованими: вони поєднують професійну підготовку з загальноосвітніми предметами, що дозволяє випускникам отримати доступ до вищої освіти. Як зазначає Cedefop, «EUX надає учням подвійний результат – професійну кваліфікацію та академічну придатність» (Cedefop, 2024).

Система забезпечення якості професійної освіти в Данії функціонує на основі чітко визначеної інституційної моделі, яка охоплює зовнішнє оцінювання, акредитацію, внутрішній моніторинг та участь соціальних партнерів. Такий підхід забезпечує багаторівневу перевірку якості, прозорість процедур і довіру з боку учасників освітнього процесу. Центральним органом зовнішнього оцінювання є Данський інститут оцінювання (Danish Evaluation Institute, EVA) – незалежна державна установа, заснована у 1999 році відповідно до Закону про оцінювання освіти. EVA є незалежною установою, що функціонує під егідою Міністерства освіти Данії, і має мандат на проведення аналітичних досліджень, оцінювання та публікацію результатів (EVA, 2025).

Оцінювання охоплює інституційні аспекти діяльності закладу, зокрема: якість управління освітнім процесом, відповідність програм потребам ринку праці, ефективність внутрішніх механізмів

забезпечення якості, задоволеність учнів і роботодавців, результати навчання та працевлаштування випускників.

Результатом оцінювання є аналітичний звіт, який містить висновки, рекомендації та опис сильних і слабких сторін. EVA не присвоює рейтингів і не видає ліцензій, однак його висновки мають вплив на державне фінансування закладу, використання результатів у процедурах акредитації. Також звіти EVA враховують під час прийняття рішень про реорганізацію закладів освіти.

Звіти EVA публікуються на офіційному порталі eva.dk і доступні для широкого загалу. Це забезпечує прозорість, підзвітність та можливість для стейкхолдерів ознайомитися з якістю освітніх послуг.

Акредитацію програм професійної освіти здійснює Данська акредитаційна установа (Danmarks Akkrediteringsinstitution), яка функціонує на основі Акредитаційного акту (Accreditation Act, 2013). Цей нормативний акт замінив попередній закон 2007 року і запровадив перехід від акредитації окремих програм до інституційної акредитації, що дозволяє оцінювати системи забезпечення якості в межах всього закладу. Закон визначає акредитацію як інструмент державної політики, спрямований на підвищення академічної якості, релевантності програм та прозорості освітнього ринку (Danmarks Akkrediteringsinstitution, n.d.). Процедура акредитації передбачає формування експертної панелі, яка проводить аналіз програми або інституції. Експерти оцінюють відповідність програми центральним встановленим критеріям, серед яких: академічна якість програми, відповідність потребам ринку праці, наявність внутрішньої системи забезпечення якості, здатність закладу до саморефлексії та вдосконалення, прозорість і доступність інформації для здобувачів освіти (Eurydice, n.d.). Конкретні критерії для програм професійної освіти не оприлюднені окремо, оскільки більшість положень стосується вищої освіти, однак принципи релевантності, якості та внутрішнього моніторингу застосовуються універсально. У випадку нових програм застосовується процедура попередньої кваліфікації (pre-qualification), яка оцінює доцільність їх відкриття.

Експертна панель формується з фахівців, які мають досвід у відповідній галузі, знання в сфері забезпечення якості та академічну незалежність. Відбір здійснюється на основі професійної компетентності, а також відповідності етичним стандартам. У разі потреби, Акредитаційна рада може залучити зовнішніх операторів, які є членами Європейського реєстру забезпечення якості (EQAR) (Danmarks Akkrediteringsinstitution, n.d.). Акредитаційна рада (Accreditation Council) є незалежним органом, який ухвалює остаточне

рішення на основі звіту експертної панелі. Рада має право затвердити, відхилити або надати умовну акредитацію. Вона також встановлює власні процедури розгляду і може делегувати підготовку звітів іншим операторам, якщо це обґрунтовано академічно або стратегічно. Рішення Ради є остаточними і мають юридичну силу для освітніх закладів (Danmarks Akkrediteringsinstitution, n.d.).

Система професійної освіти Данії інтегрована в загальноєвропейський контекст забезпечення якості, що дозволяє країні поєднувати національні механізми з міжнародними стандартами. Основними інструментами, які використовуються в Данії, є Європейська рамка забезпечення якості в професійній освіті і навчанні (EQAVET) та Загальна Рамка Забезпечення Якості (Common Quality Assurance Framework, CQAF).

CQAF – це методологічна основа, розроблена Європейською комісією у 2005 році, яка передувала EQAVET і заклала фундамент для системного підходу до якості. CQAF включає чотири ключові етапи: планування, реалізацію, оцінювання та перегляд, а також передбачає участь стейкхолдерів, використання індикаторів та самооцінювання. Як зазначено у звіті Європейської комісії, «CQAF забезпечує логіку циклічного вдосконалення, що є основою для ефективного управління якістю» (European Commission, 2005). Важливо відмітити, що у Данії ці рамки не замінюють національні механізми, а доповнюють їх (Осадча, 2022). Наприклад, EVA використовує індикатори EQAVET для оцінювання програм, а професійні школи впроваджують CQAF як основу для внутрішнього моніторингу. Як зазначає Cedefop, «Данія демонструє приклад ефективної інтеграції європейських інструментів у національну систему забезпечення якості» (Cedefop, 2024). Завдяки участі в європейських мережах, Данія має доступ до порівняльного аналізу, обміну досвідом та спільного вдосконалення практик. Це сприяє мобільності учнів, визнанню кваліфікацій та підвищенню довіри до професійної освіти як на національному, так і на міжнародному рівні.

Данія активно впроваджує механізми визнання результатів неформального та інформального навчання (*Realkompetencevurdering (dam.)*, *RVA*), що дозволяє скоротити тривалість навчання, підвищити його індивідуалізацію та забезпечити гнучкий доступ до кваліфікацій. RVA є обов'язковим етапом для дорослих, які вступають до програм EUV, і проводиться безпосередньо у професійних школах, що реалізують ці програми. Заклади не потребують окремої ліцензії для здійснення RVA, однак повинні дотримуватися методичних рекомендацій, затверджених Міністерством освіти Данії ([Danish](#)

[Ministry of Education, 2008](#)). Формування індивідуального освітнього плану (EUV-plan) здійснюється на основі попередньої оцінки компетентностей здобувача, що проводиться через механізм RVA. Такий підхід дозволяє адаптувати зміст, тривалість і структуру навчання відповідно до професійного досвіду, потреб і цілей конкретної особи.

Процедура формування освітнього плану включає кілька етапів. На першому етапі здійснюється RVA – ідентифікація, документування та оцінювання раішкетнабутих компетентностей. Заклад професійної освіти, який реалізує програму EUV, проводить інтерв'ю з учасником, аналізує подані документи (портфоліо, сертифікати, трудові записи), а також може застосовувати практичні завдання або тестування. Оцінювання здійснюється відповідно до національних кваліфікаційних профілів, затверджених галузевими комітетами, які містять опис очікуваних результатів навчання для кожної професії (Cedefop, 2024). На основі результатів RVA школа розробляє індивідуальний освітній план, який визначає перелік необхідних модулів, тривалість навчання, обсяг практики та екзаменаційні вимоги. План узгоджується із здобувачем освіти і, за потреби, з роботодавцем. Як зазначає Danish Ministry of Education, «EUV-програми дозволяють дорослим здобути професійну кваліфікацію через індивідуально адаптовану траєкторію, що враховує їхній досвід і потреби» (Ministry of Education, 2008).

Зовнішній моніторинг якості RVA здійснює Данський інститут оцінювання, який проводить опитування учасників, аналізує практики шкіл і публікує рекомендації. У разі системних порушень або низької якості процедур, заклад може бути підданий додатковому зовнішньому оцінюванню. Попри законодавчу вимогу проводити RVA для всіх дорослих, рівень його застосування залишається обмеженим. За даними Statistics Denmark, у 2024 році було зареєстровано 788 668 учасників різних програм освіти для дорослих, з яких лише 8 143 осіб завершили повну програму професійної освіти для дорослих (EUV) ([Statistics Denmark, 2024](#)).

Однією з ключових особливостей системи професійної освіти Данії є інституційно закріплена участь соціальних партнерів – роботодавців, профспілок, галузевих асоціацій – у забезпеченні якості. Їхня роль охоплює формування змісту програм, розробку кваліфікаційних стандартів, участь у процедурі акредитації та моніторинг результатів навчання. Як зазначає В. О. Радкевич, «принцип соціального партнерства (the principle of social partner involvement) означає, що соціальні партнери беруть безпосередню

участь у прийнятті рішень та процесі професійної освіти» (Радкевич, 2014).

Інституційна участь соціальних партнерів реалізується через галузеві ради (*Faglige udvalg (dam.)*, *trade committees (англ.)*) – постійно діючі органи, які відповідають за окремі професійні напрями. Галузеві ради не є соціальними партнерами самі по собі, але об'єднують їх представників. Вони мають формальний статус, діють на постійній основі та фінансуються з державного бюджету через Міністерство освіти Данії. Їхня діяльність охоплює розробку та оновлення національних кваліфікаційних профілів, визначення структури програм (модулі, тривалість, зміст), ініціювання перегляду стандартів відповідно до змін у технологіях та ринку праці, участь у моніторингу якості та оцінюванні результатів навчання тощо.

На рівні закладу освіти функціонують кваліфікаційні комітети (*Kvalifikationsudvalg (dam.)*, *qualification committees (англ.)*), які безпосередньо відповідають за присвоєння кваліфікацій, організацію підсумкової атестації та забезпечення відповідності навчального процесу затвердженим стандартам. Ці комітети можуть включати представників закладу освіти, роботодавців, іноді – незалежних експертів. Їхня діяльність регламентується внутрішніми положеннями закладу.

Участь соціальних партнерів є помітною у розробці освітніх стандартів, зокрема, опису результатів навчання, визначення вимог до змісту програм, формування критеріїв оцінювання та умов проходження практики. Як зазначає Cedefop, «галузеві ради забезпечують постійне оновлення освітніх стандартів, що дозволяє системі VET залишатися релевантною та адаптивною» ([Cedefop, 2024](#)).

Отже, можна зробити висновок, що система професійної освіти Данії демонструє високий рівень інституційної зрілості, нормативної узгодженості та стратегічної інтеграції з європейськими рамками якості освіти в цілому і професійної освіти зокрема. Данський досвід свідчить про ефективність поєднання централізованого регулювання з децентралізованою відповідальністю закладів освіти та соціальних партнерів. Така модель дозволяє забезпечити релевантність кваліфікацій, адаптивність програм до змін у виробництві та високу довіру до системи професійної освіти як з боку учнів, так і з боку роботодавців.

Список посилань

- Осадча, К. П. (2022). Професійна освіта в країнах Європи: порівняльний аналіз. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*, (25), 45–52.
<https://profedu.org.ua/index.php/profedu/article/view/689>
- Радкевич, В. О. (2014). Професійна освіта і навчання в Данії. *Професійно-технічна освіта*, 54–55.
<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/7580/>
- BIBB. (2024). *Social partner involvement in VET governance*. Bundesinstitut für Berufsbildung. Retrieved from <https://www.bibb.de/en/146163.php>
- Cedefop. (2024). *Denmark: VET policy brief*. European Centre for the Development of Vocational Training. Retrieved from https://www.cedefop.europa.eu/files/vet_policy_briefs_2024_denmark_cedefop_2025.pdf
- Danmarks Akkrediteringsinstitution. (n.d.). *Accreditation in Denmark: Legal framework*. Retrieved from <https://akkr.dk/en/accreditation-in-denmark/legal-framework/>
- Danmarks Akkrediteringsinstitution. (n.d.). *Accreditation Council*. Retrieved from <https://akkr.dk/en/accreditation-in-denmark/accreditation-council/>
- Danmarks Akkrediteringsinstitution. (n.d.). *Prequalification of new programmes*. Retrieved from <https://akkr.dk/en/accreditation-in-denmark/prequalification/>
- Danish Evaluation Institute (EVA). (n.d.). *About EVA*. Retrieved from <https://www.eva.dk/>
- Danish Ministry of Education. (2008). *The Danish approach to quality in vocational education and training*. Retrieved from <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/publikationer/engelsksprogede/2008-the-danish-approach-to-quality-in-vocational-education-and-training.pdf>
- EQAVET. (n.d.). *European Quality Assurance Reference Framework*. Retrieved from <https://www.eqavet.eu/>
- European Commission. (2005). *Common Quality Assurance Framework for VET*. Retrieved from <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0e52fda5-6291-46c6-8241-52d9cced9d3d/language-en>
- Eurydice. (n.d.). *Quality assurance in vocational education and training – Denmark*. Retrieved from <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education->

[systems/denmark/quality-assurance-vocational-education-and-training](https://eng.uvm.dk/upper-secondary-education/vocational-education-and-training-in-denmark)

Ministry of Education Denmark. (2024). *Vocational education and training in Denmark*. Retrieved from <https://eng.uvm.dk/upper-secondary-education/vocational-education-and-training-in-denmark>

Statistics Denmark. (2024). *Adult education statistics*. Retrieved from <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/uddannelse-og-forskning/voksen-og-efteruddannelse/voksenuddannelser>

УДК 378.014.6:378.4:377:37.018.43(043.3)

Світлана Кравець

кандидат педагогічних наук, старший дослідник,
завідувач відділу зарубіжних систем професійної освіти
Інституту професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0002-8878-6241>

ПАРТНЕРСЬКИЙ ПІДХІД ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Анотація. Заявлено про партнерський підхід та принципи партнерства для удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та виконання пріоритетних цілей діяльності закладу вищої освіти чи наукової установи: цілі навчання; цілі управління й контролю; цілі партнерства і відповідальності.

Ключові слова: партнерство, внутрішня система забезпечення якості підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.